

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Ракописите се испраќаат во дупликаат на адреса: „Службен весник на НРМ“ — Скопје, и не се враќаат.

СКОПЈЕ
Вторник, 30 јануари 1951 год.
Бр. 3 Год. VII

Овој број чини 6 дин. Претплата за една година изнесува 250 дин. Чековна сметка бр. 801.901812

18

УКАЗ

Врз основа на чл. 73 т. 4 од Уставот на НРМ а во врска со чл. 5 т. 7 од Законот за Президиумот на Народното собрание на НРМ, Президиумот на Народното собрание на НРМ го прогласува Законот за занаетството, што го донесе Народното собрание на НРМ на седницата од 5 јануари 1951 година, а кој што гласи:

ЗАКОН

ЗА ЗАНАЕТЧИСТВОТО

Дел први

ОПШТИ ОДРЕДБИ

I. — Основни одредби

Член 1

Со цел да ја развива и унапредува занаетчиската дејност и да го вклучи занаетството во социјалистичката изградба, државата го организира и помага занаетството, се грижи за подготвување на занаетчиски подмладок, за одржување и развивање на стручното занаетчиско знаење и вештина врзани со лично искуство и спрема.

Член 2

Со стопанскиот план на Народна Република Македонија се обезбедува развојот и унапредувањето на занаетството.

Комитетот за локална индустрија и занаетство врши општо раководство на службата за унапредување и заштита на занаетството, како и општ надзор над обавувањето на занаетчиската дејност.

Околинските и градските (реонските) народни одбори организираат и спроведуваат мерки за развивање и унапредување на занаетите на своето подрачје и вршат надзор над правилното обавување на занаетчиската дејност.

Месните народни одбори се грижат за унапредувањето и непосредно ја организираат занаетчиската дејност на своето подрачје.

Член 3

Кои стопански дејности се сметаат за занаети се одредува со сојузни прописи.

За обавување на оние стопански дејности што се слични на занаети, но што не се сметаат како занаети, ќе се применуваат прописите на овој закон, освен одредбите за докажување на стручната спрема. Владата на Народна Република Македонија ќе устрои список на овие дејности и ќе пропише по блиски одредби за условите и начинот на обавувањето на овие дејности.

Член 4

Занаетчиска дејност можат да обавуваат:

- 1) државните занаетчиски радњи и работилници;
- 2) занаетчиските задруги;
- 3) занаетчиските работилници на друштвените и задружните организации;
- 4) приватните занаетчии.

Лицата од предходниот став можат да обавуваат занает, ако по прописите на овој закон основаат или водат занаетчиска радња односно работилница.

Член 5

Одредбите на овој закон не важат за лицата што се бават со домашна радиност.

Поблиски прописи за домашната радиност ќе донесе Владата.

II. — Стручна спрема и другите услови за обавување занаетчиска дејност

1) Заеднички одредби

Член 6

Занаетчиска дејност можат да обавуваат само лицата што имаат со закон одредена стручна спрема и тоа: занаетчиските помошници, занаетчиските мајстори и државните мајстори на занает.

Стручната спрема за обавување на занаетчиска дејност се стекнува со учење на занаетот во занаетчиска радња или работилница, односно во стручна школа.

Член 7

Стручната спрема за обавување на занаетчиска дејност се докажува, по правило, со свидетелство за положен испит за занаетчиски помошник, односно со диплома за положен испит за занаетчиски мајстор, или со свидетелство за положен завршен испит во стручна школа.

По исклучение, Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетство може во одделни случаи да одобри стручната спрема да се утврди и со други доказни средства.

Член 8

Работењето проведено во индустријата во својството ученик во стопанството, или во својството квалификуван работник од соодветната или сродна струка доколу било обезбедено стручното учење, се изедначува со учењето односно работењето во соодветна занаетчиска радња односно работилница.

Член 9

Времето проведено во учење односно работење во една занаетчиска струка се признава при преминување во друга сродна занаетчиска струка.

Положениот односно признатиот испит за занаетчиски помошник односно за занаетчиски мајстор од

една занаетчиска струка се признава при преминување во сродна на тој занает струка.

Кои струки на занаети се сметаат за сродни, одредуваат сојузните прописи.

Член 10

Учењето и работењето во занаетчиска радња или работилница во странство може органот, што дава одобрение за полагање испит, да го признае како ученички и работен стаж за полагање испит по прописите на овој закон.

Решавањето околу признавањето на свидетелства за испит за занаетчиски помошник или мајстор положен во странство стаѓа, во секој конкретен случај, во надлежност на Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

Член 11

Стручните испити предвидени со овој закон се полагаат пред посебни комисији.

Член на испитна комисија не може да биде лице при кое кандидатот бил на учење односно на работа, како ни лице за кое, со оглед на личните и други односи спрема кандидатот, би можело со основание да се сомнева во неговата непристрасност.

2) Занаетчиски ученици.

Член 12

Како занаетчиски ученик се смета онова лице што на основа писмен договор за учење е запослено во занаетчиска радња или работилница со цел преку учење во практична работа и стручно школување да стекне стручна спрема на занаетчиски помошник.

Член 13

Учењето на занает трае три години, доколку со сојузни прописи за некои струки занаети не е одредено подолго или пократко време за учење.

Член 14

Занаетчиските радњи и работилници, како и занаетчиските задруги должни се, по правило, да држат занаетчиски ученици.

Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство во согласност со Министерот на трудот, а сходно со напатствија од надлежните сојузни органи, одредува колку занаетчиски ученици можат односно мораат да држат занаетчиските радњи и работилници, како и кои занаетчиски радњи и работилници не мораат а кои не можат да држат ученици.

Член 15

За занаетчиските ученици важат одредбите на Законот за учениците во стопанството, доколку со овој закон или други прописи не е инаку одредено.

Член 16

Раководителот на занаетчиска радња или работилница должен е во рок од десет дена од како помине времето пропишано за учење на надлежниот орган да му пријави дека на занаетчискиот ученик му поминало времето за учење на занаетот.

Занаетчискиот ученик, што свршил стручна школа која дава квалификација на занаетчиски помошник, не полага испит за занаетчиски помошник. Кои стручни школи даваат квалификации на занаетчиски помошник се одредува со сојузни прописи.

Член 17

Пријавата за полагање испит за занаетчиски помошник ја поднесува ученикот.

Испитот за занаетчиски помошник се полага пред испитна комисија од онаа занаетчиска струка, што ја изучил ученикот.

Испитната комисија за поедини занаетчиски струки, или за повеќе такви струки, ја образува по предлог од околицката односно градската занаетчиска комора повереникот на околицкиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор. Ако се образува заедничка испитна комисија за повеќе околии, или за подрачја на околија и град вон од составот на околија, комисијата ја одредува повереникот надлежен за занаетчиство на околицкиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор од седиштето на истата комисија во согласност со извршниот одбор на другиот односно на другите околицки народни одбори.

Надзор над работата на комисијата врши органот што ја образувал комисијата.

Член 18

Испитот за занаетчиски помошник се полага пред територијално надлежната испитна комисија, на чие подрачје ученикот го довршил своето стручно учење.

Ако на подрачјето на кое ученикот го изучил занаетот не е образована испитна комисија, или ако постои некоја друга оправдана причина, тогаш испитот може да се полага и пред некоја друга комисија, за кое решава повереникот надлежен за занаетчиство од седиштето на комисијата, а по предлог од повереникот надлежен за занаетчиство на народниот одбор на чие подрачје ученикот го изучил занаетот. Против ова решение кандидатот може да се жали на повисокиот орган во рок од 15 дена од приемот на решението.

Член 19

Испитната комисија за полагање испит за занаетчиски помошник се состои од претседател и два члена. На претседателот и на членовите им се одредуваат заменици.

Претседателот и неговиот заменик треба да имаат средношколска спрема. Тие се поставуваат за една година.

Членовите на испитната комисија и нивните заменици треба да бидат мајстори од структурата на занаетот од кој се полага испит. Ако на подрачјето на испитната комисија нема достаточна такви мајстори, тогаш едниот член на комисијата мора да биде од таа струка на занаетот, а другиот од сродна струка на занаетот. Членовите на испитната комисија се одредуваат од списокот на испитниот одбор, што за секоја година се именува по предлог од занаетчиската комора.

Член 20

Должноста член на испитната комисија е задолжителна и не може да се одбие без оправдана причина.

Член 21

Пријавата за полагање испит за занаетчиски ученик се поднесува до надлежниот повереник на околицкиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор, кој, ако при поверенството не е образувана комисија за полагање на испитот, пријавата му ја испраќа на надлежниот повереник на онова поверенство при кое е образувана комисија за полагање на испитот.

Кон пријавата се приложува мнението на раководителот на радњата или работилницата за спремата на ученикот и потврда за времето проведено во учење.

Член 22

Повереникот на поверенството при кое е образувана комисија должен е по примената пријава за полагање испит да донесе решение во рок од осум дена,

сметано од приемот на истата, така што полагањето на одобриениот испит да се изврши најдоцна во рок од 30 дена

Против решението, со кое ученикот се одбива од полагање испит, може да се изјави жалба до повисокиот орган во рок од 15 дена по приемот на решението

Член 23

Испитот за занаетчиски помошник се состои од практичен и од теоретски дел.

Кога го положи и едниот и другиот дел, испитната комисија го огласува ученикот за занаетчиски помошник од занаетот и за тоа му издава свидетелство.

Комисијата решава со мнозинство гласови.

Ако комисијата реши дека ученикот не го положил испитот таа ќе му одреди рок за поновно полагање. Овој рок може да биде од 6 до 12 месеци. Испитот за занаетчиски помошник може да се полага највеќе три пати.

Ако ученикот не го положи практичниот дел од испитот, нема да биде пуштен на теоретскиот дел. Ако пак го положи практичниот дел од испитот а теоретскиот не, тогаш при поновното полагање на испитот ќе полага само теоретски дел.

Против решението на комисијата ученикот има право, во рок од осум дена од соопштението да поднесе приговор до надлежниот повереник на извршниот одбор на народниот одбор при кој е образувана испитната комисија. Приговорот може да се изјави само поради неправилности во работата на комисијата. Ако повереникот утврди дека приговорот е оправдан, ќе одреди ученикот да се испита пред комисија од друг состав и тоа најдоцна во рок од 30 дена.

Член 24

Ако испитната комисија устрои, дека ученикот на испитот не го покажал нужното знаење од својата струка по кривица на раководителот на занаетчиската радња или работилница во која го учил занаетот, ќе му го пријави случајот на надлежниот повереник.

Член 25

Испитот за занаетчиски помошник е бесплатен.

Трошковите околу работата на испитната комисија ги сноси органот што ја образувал комисијата, а трошковите околу доаѓањето на ученикот за првото полагање на испитот ги сноси работодателот на ученикот.

Член 26

Поблиски прописи за начинот на поднесување пријава за полагање испит за занаетчиски помошник, за испитната програма, за составот и работата на испитната комисија, за формата и содржината на помошничкото свидетелство, како и за друго во врска со овој испит, ќе донесе Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

3) Занаетчиски помошници

Член 27

Занаетчиски помошник е онова лице што положило испит за занаетчиски помошник односно свршило школа која дава квалификација за занаетчиски помошник и со това стекнало својство на квалификуван занаетчиски работник оспособен за самостојно вршење на занаетот односно за раководење со одредени работи во занаетчиска радња или работилница или во соодветното одделение на индустриска работилница.

Член 28

Занаетчискиот помошник може да стане занаетчиски мајстор кога положи испит за занаетчиски мајстор или сврши стручна школа што дава квалификација на занаетчиски мајстор.

Кои стручни школи даваат квалификација на занаетчиски мајстор, се одредува со сојузни прописи.

Член 29

Занаетчискиот помошник може да полага испит за занаетчиски мајстор ако по положениот испит за занаетчиски помошник односно по свршената стручна занаетчиска школа што дава квалификација на занаетчиски помошник, проведе на работа во истиот занает уште четири години, доколку за некои занаети со сојузни прописи не е одреден подолг или пократок рок на овој стаж.

Член 30

Испитот за занаетчиски мајстор се полага пред испитна комисија од онаа занаетчиска струка, во која помошникот го провёл одреденото време на работа.

Испитните комисии за поедините струки занаети ги именува Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство при оние околски односно градски народни одбори, што тој претходно ќе ги одреди.

Надзор над работата на комисијата за полагање мајсторски испит врши надлежниот повереник на народниот одбор при кого е комисијата образувана. Мандатот на комисијата трае една година.

Член 31

Испитната комисија за полагање мајсторски испит се состои од претседател и два члена. На секого од нив се одредува и по еден заменик. Претседателот и неговиот заменик треба да се со факултетска или високошколска спрема, а членовите треба да бидат занаетчиски мајстори од занаетчиската струка од која се полага испит. Тие се одредуваат за секој испит од списокот на испитниот одбор што се по предлог на околската односно градската занаетчиска комора именува за секоја година.

Член 32

Должноста член на испитната комисија е задолжителна и не може без оправдани причини да се одбие.

Член 33

Испитот за занаетчиски мајстор, по правило, се полага пред територијално-надлежната испитна комисија, на чие подрачје кандидатот бил запослен последните шест месеци.

По исклучение, ако на тоа подрачје не е образувана комисија, или ако постои некоја друга оправдана причина, испитот може да се полага пред друга комисија, по решение на извршниот одбор на околскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор, на чие подрачје постои таа комисија. Против ова решение кандидатот има право да изјави жалба до повисокиот орган во рок од осум дена од приемот на решението.

Член 34

Пријавата за полагање мајсторски испит се поднесува до повереникот надлежен за занаетчиство на народниот одбор при кој е образувана испитна комисија. Повереникот е должен по пријавата да донесе решение за полагање испит во рок од осум дена, а самото полагање да се изврши во рок од 30 дена од донесувањето на решението.

Против решението, со кое занаетчискиот помошник се одбива од полагање испит за занаетчиски мајстор, може да се изјави жалба во рок од осум дена по од приемот на решението.

Молбата за полагање испит пред територијално ненадлежна испитна комисија се поднесува до повереникот надлежен по местото на учењето, кој таа молба со свој предлог му ја доставува на повереникот на поверенството при кое е образувана испитна комисија.

Член 35

На мајсторскиот испит кандидатот треба да докаже дека наполно го совладал односниот занает и дека е оспособен самостојно да раководи со занаетчиска радња или работилница.

Испитот за занаетчиски мајстор се состои од практичен и теориски дел. Кога занаетчискиот помошник го положи едниот и другиот дел, испитната комисија го огласува за занаетчиски мајстор од занаетот и за тоа му издава диплома.

Комисијата решава со мнозинство гласови.

Ако занаетчискиот помошник не го положи испитот, комисијата му одредува рок во кој може да го понови испитот. Овој рок не може да биде пократок од една година.

Ако занаетчискиот помошник не го положи практичниот дел од испитот нема да биде пуштен на теориски дел на испитот. Ако пак го положи практичниот дел а теорискиот не го положи, тогаш при поновното полагање на испитот ќе полага само теориски дел.

Против решението на комисијата кандидатот има право во рок од осум дена од соопштението да поднесе приговор до надлежниот повереник на народниот опбор при кој е образована испитната комисија. Приговорот може да се поднесе по однос на неправилностите во работата на испитната комисија. Ако повереникот утврди дека приговорот е оправдан ќе одреди кандидатот одново да биде испитан пред комисија во друг состав и тоа најдоцна во рок од 30 дена.

Член 36

Трошковите околу работата на комисијата за полагање испит на занаетчиски мајстори ги сноси оној државен орган при кој е образована испитната комисија, а извната висина и начинот на плаќањето ќе го одреди Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

Член 37

Поблиски прописи за содржината и прилозите кон молбата за полагање мајсторски испит, за испитната програма и предметите, за составот на комисијата и неизината работа, за формата и содржината на дипломата, како и за се друго во врска со полагањето на овој испит издава Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

4) Занаетчиски мајстори

Член 38

Занаетчиски мајстор е оноа лице што стекнало квалификации самостојно да раководи занаетчиска радња или работилница, односно самостојно да води занаетчиски работи во индустриска работилница.

Член 39

Занаетчискиот мајстор може да стане раководител на занаетчиска радња или работилница, ако ги исполнува следните општи услови:

- 1) да е државјанин на ФНРЈ;
- 2) да е пословно способен;
- 3) да не му е со судска пресуда забранено обавувањето на одреден занает.
- 4) да не ги изгубил со судска пресуда граѓанските права, освен родителските, додека трае времето за кое е осуден.

Во однос на другите услови што треба да ги исполни занаетчиски мајстор за да може да раководи државна занаетчиска радња или работилница, важат прописите на Основниот закон за државните стопански претпријатија.

5) Државни мајстори на занает

Член 40

Државен мајстор на занает е оној занаетчиски мајстор, што се видно истакнува со својата голема стручност, со своето испробано искуство во обавувањето на занаетот и со висок квалитет на својата работа, а на кого, државата поради тоа, со негова согласност, му го дава називот државен мајстор на занаетот и му поверува на управување државна занаетчиска радња.

Никој државен мајстор на занает не може да се бави со приватно обавување на занаетот, нити да има приватна занаетчиска радња.

Член 41

Називот државен мајстор на занает може да се воведува само во оние занаети што ќе ги одреди Владата.

Член 42

Називот државен мајстор на занает се стекнува и губи само со решение на Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

III. — Фирма на занаетчиска радња

Член 43

Секоја занаетчиска радња односно работилница мора да има фирма.

Фирмата на занаетчиска радња или работилница е името под кое се води и потпишува истата и под кое таа работи.

Фирмата мора да гласи на македонски јазик.

Член 44

Фирмата го содржи името на оноа лице или орган што ја основал радњата односно работилницата, а фирмата на приватна занаетчиска радња го содржи името на лицето што ја обавува радњата, со означување на занаетчиска струка како и другите податоци за предметот на работата.

Член 45

Секоја нова фирма на занаетчиската радња или работилница треба да се разликува од фирмата на сите други занаетчиски радњи односно работилници од истиот вид што постојат на подрачјето на околинскиот односно градскиот народен одбор, кој го води регистрот на занаетчиските радњи.

Член 46

Секоја занаетчиска радња и работилница треба да има натпис на надворешната страна над својот влез. Натписот мора да гласи на македонски јазик и да биде сообразен со издадената дозвола односно овластение, или решение за оснивање и да го содржи семејното,

татковото и роденото име на приватниот занаетчија, односно името на оснивачот, како и самата занаетчиска струка. Освен тоа, во натписот може да се внесат и други знаци и додатоци, доколку не се противни на постојни прописи. Натписот може да гласи и на јазикот на националните малцинства.

IV. — Регистрација на занаетчиските радњи

Член 47

Секоја занаетчиска радња и работилница мора да биде регистрирана.

Регистерот на занаетчиските радњи односно работилници го води поверенството за финансии на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор за сите занаетчиски радњи и работилници на своето подрачје.

Во регистерот по службена должност се упишуваат сите занаетчиски радњи и работилници веднаш по издавањето на дозволата односно овластението. Исто така, во регистерот се воведуваат и сите промени што ќе настанат во текот на работата на секоја регистрирана радња. За таа цел, органот што издава дозвола или овластение, односно што донесува решение или дава одобрение за оснивање на занаетчиска радња или работилница е должен на надлежното поверенство за финансии да му достави еден примерок од секоја дозвола, овластение, решение или одобрение за регистрирање.

На оригиналот од секоја дозвола, овластение, решение или одобрение ќе се стави потврда, дека радњата односно работилницата е регистрирана. Занаетчиската радња односно работилница може да почне да работи дури тогаш, кога ќе и биде издадена дозвола, овластение, решение или одобрение во смисла на одредбата од предходниот став на овој член.

Член 48

Секој упис на оснивање и престанок на занаетчиска радња односно работилница, како и секој упис на поставување или промена на работодач односно на лице овластено за потпишување на фирма, поверенството на финансии по службена должност и на трошок на заинтересованото лице, ќе го објави во скратен обим во "Службен весник на Народна Република Македонија".

Поблиски прописи за формата, содржината и водењето на регистрите, како и прописи за објавување на уписот, донесува Министерот на финансиие во согласност со Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

V. — Работни простории (локали)

Член 49

Секоја занаетчиска радња односно работилница се води на постојано работно место. Под постојано работно место се разбира онаа работна просторија (локал, работилница, стан) во која се обавува занаетот и која е како таква означена во издадената дозвола односно овластение за водење занаетчиска радња или работилница.

Член 50

Занаетчиските радњи и работилници можат некои работи за кои се овластени, да ги извршуваат и надвор од своите постојани работни простории, како и вон од местото на своето седиште, ако по природата на работата или по вољата на нарачувачот треба да се извршат на некое одредено место.

Член 51

Преселувањето на занаетчиска радња или работилница во други работни простории на подрачјето на истиот местен или градски народен одбор мора да му биде пријавено, во рок од 15 дена, на надлежното поверенство да би се промената внесла во регистерот на занаетчиските радњи и работилници. За поднесената пријава се издава писмена потврда.

За преместувањето на занаетчиска радња или работилница во други работни простории на подрачјето на друг местен или градски народен одбор, потребна е нова дозвола односно овластение.

Член 52

Работните простории (локалите, работилниците) во кои се обавува занаетчиска дејност, треба да ги исполнуваат сите градежни, технички, здештни, хигиенски и други услови, предвидени со постојните законски прописи.

Член 53

За обавување занаетчиска дејност во простории (локал, работилница) а во кои се употребуваат огништа, парни машини, мотори, водна или некоја друга природна сила, или пак некои други постројки, што можат да бидат опасни по животот и здравјето на работниот персонал или на околните жители, потребно е претходно посебно одобрение за употребата на тие простории.

Надлежниот повереник на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор по службена должност ќе испита дали овие простории одговараат за наменетата цел и ако утврди дека просториите одговараат на постојните прописи, ќе издаде посебно одобрение за нивната употреба. Доколку пак ова одобрение се полпразбира од содржината на самата дозвола или овластение, друго такво нема да се издава.

Во станбените и во постовните згради, како и во нивната непосредна близина не може да се обавуваат занаетчиски дејности чие волење го нарушува мирот и здравјето на жителите или пречи на работата на установите и претпријатијата.

VI. — Работни книги

Член 54

Занаетчиските радњи и работилници на занаетчиските задруги, на општествение и задругните организации, како и приватните занаетчи должни се да водат работни книги што одговараат на карактерот на нивното послување.

Кои занаетчиски радњи и работилници мораат да водат работни книги, како ќе бидат тие книги и како ќе се водат, определува Министерот на финансиие во согласност со Претседателот на комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

Член 55

Занаетчиските радњи и работилници споменати во претходниот член се должни, по барање, на државните надзорни органи да им даваат податоци потребни за евиденцијата и контролата на нивното работење, а по прописите што ги донесуваат надлежните сојузни органи.

Дел вгори

ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ ЗА ПОЕДИНИТЕ ВРСТИ
(РАДЊИ) РАБОТИЛНИЦИ.

I. — Државни занаетчиски радњи и работилници

Член 56

Државните занаетчиски радњи се осниваат и работат спрема посебните прописи што важат за државните стопански претпријатија, доколку со овој закон не е инаку одредено.

Член 57

Секоја државна занаетчиска радња мора да има свој работодавач.

Работодавачот треба да е занаетчиски мајстор и да ги исполнува условите од член 39 на овој закон.

Член 58

Државните занаетчиски радњи можат да имаат и повеќе работилници. Со овие работилници можат да раководат занаетчиски помошници.

Решение за оснивање работилници донесува органот што управува со државната занаетчиска радња.

2) Државни занаетчиски радњи под раководство на државен мајстор на занает

Член 59

Занаетческиот мајстор што сака да го стекне звањето државен мајстор на занаетот, поднесува писмена молба до Комитетот за локална индустрија и занаетчиство со потребните докази за својата спрема, досегашна занаетчиска дејност, избирачко право и дека ги исполнува условите од член 39 на овој закон.

Комитетот од претходниот став ќе образува комисија од пет члена. Еден член на комисијата е претставник на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство, еден е претставник на Занаетчиската комора на НРМ, а другите тројца се мајстори од оној занает што го обавува молителот. Претседател на комисијата е претставникот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство. Оваа комисија ќе испита дали занаетческиот мајстор ги исполнува условите за својството државен мајстор на занаетот и за тоа на претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство му поднесува свое мнение.

Во записникот за работата на комисијата се внесуваат мненијата на поедините членови и предлогот на комисијата.

Член 60

По предлог на комисијата Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство го доделува називот државен мајстор на занаетот и за тоа на молителот му издава диплома на државен мајстор на занаетот.

Негативното мнение на комисијата е задолжително за Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

Член 61

Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство може да распишува конкурс за стекнување називот државен мајстор на занает. Публички прописи за овие конкурси донесуваат надлежните сојузни органи.

Член 62

На занаетчиски мајстор што води приватна занаетчиска радња и ги исполнува условите за добивање називот државен мајстор на занаетот може да му се додели тој назив, ако изјави дека е готов на државата доброволно да и ја отстапи својата занаетчиска радња. Се додека еден занаетчиски мајстор обавува приватна занаетчиска радња, тој не може да го добие називот државен мајстор на занаетот.

Член 63

На приватен занаетчија што ќе го стекне називот државен мајстор на занаетот, му се исплатува проценетата вредност на неговата радња и тоа во месечни рати највеќе од по 5.000 динари.

Ако државниот мајстор се откаже од накнадата за предадената радња, може, по негово барање, Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство, во согласност со Претседателот на Советот за народно здравје и социјални грижи, да му ги признае годините проведени во занаетот во својство на занаетчиски помошник и занаетчиски мајстор како работен стаж за одредување на пензија, ако во државна служба работи најмалку пет години. Ако таков државен мајстор на занает умре пред да наврши пет години државна служба, што се постојните прописи потребни да би неговото семејство стекнало право на семејна пензија, на неговото семејство ќе му се признае како основ за стекнување право на семејна пензија оној минимален број години, што е потребен за стекнување право на семејна пензија.

За условите околу предавањето на радњата и за исплатувањето на проценетата вредност, приватниот занаетчија склучива со државата писмен договор.

Член 64

Доколку со договорот од претходниот член не е инаку одредено, проценувањето на инвентарот од занаетчиската радња што се предава на државата го врши посебна комисија, што за таа цел ја образува извршниот одбор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор, на чие подрачје се наоѓа радњата.

Комисијата се состои од три члена, од кои двата ги одредува извршниот одбор, а третиот го именува сопственикот на радњата што се проценува.

При пописот и проценувањето на радњата присуствува по правило и нејзиниот сопственик.

Ваков попис и проценка ќе се изврши и кога државниот мајстор на занает се откажал од накнада за радњата што и ја предал на државата.

Против работата на комисијата и процената на вредноста на радњата, државниот мајстор на занает може да изјави жалба до извршниот одбор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор во срок од осум дена од приемот на решението.

Член 65

Државниот мајстор на занает, што прима на управување државна занаетчиска радња, склопува договор со извршниот одбор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор, на чие подрачје се обавува радњата.

Со договорот ќе бидат утврдени и условите под кои државниот мајстор ја прима радњата на управување, како и условите за раскинување на договорот.

Како, задолжителни услови за раскинување во договорот ќе бидат внесени следните причини:

а) ако државниот мајстор на занает по своја вина не покаже успех во стручното издигнување на запослените во радњата лица, особено на занаетчиските ученици;

б) ако производството и услугите на радњата по однос на квалитетот не се на доволна висина.

Против решението на извршниот одбор, со кое се раскинува договорот, државниот мајстор има право да се жали до непосредно повисокиот орган во рок од 15 дена од приемот на решението, а против второстепеното решение може да поднесе тужба до надлежниот околински суд.

Поблиски прописи за начинот по кој државниот мајстор на занает може да добие на управување државна занаетчиска радња донесува Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

Член 66

Државниот мајстор на занает лично го обавува занаетот и раководи со работата на државната занаетчиска радња.

Името на државниот мајстор на занает може да биде внесено во фирмата и натписот на радњата што ја управува.

Член 67

Државниот мајстор на занает ги има сите овластенија на работодавач на државната занаетчиска радња, што му е поверена на управување.

Државниот мајстор на занает прима порачки, склучува спогодби и договори од името на радњата и ја потпишува фирмата. За обврските, што потекнуваат од неговите спогодби, одговара државата со имотот што му е даден на државниот мајстор на управување. Државата има право на регрес спрема државниот мајстор на занает за секоја штета до која би дошло по негова вина.

Член 68

Државниот мајстор на занает се грижи за стручното издигнување и усовршување на занаетчиските ученици, помошниците и мајсторите што се на работа во поверената му радња. Особено е должен да се грижи да го пренесе на нив своето искуство и знаење во обавувањето на занаетот.

Член 69

Државниот мајстор на занает прима за својата работа постојана месечна плата утврдена со договорот. Со истиот договор се предвидува и со колкав процент државниот мајстор ќе учествува во добивката на радњата. Освен тоа, државниот мајстор на занает може за особен успех покажан во водењето на радњата да добива и посебни награди.

Член 70

Државните мајстори на занает имаат својство на државни службеници и на нив се применуваат сите прописи за државните службеници, доколку со овој закон не е инаку одредено.

Член 71

Називот државен мајстор на занает се губи:

1) кога државниот мајстор на занает губи право на самостојно водење занаетчиска радња поради причина предвидена во член 121 на овој закон;

2) кога во согласност со државниот мајстор на занает се раскине договорот за отстапувањето на државната занаетчиска радња на управување, како и во сите случаи предвидени во договорот;

3) кога државниот мајстор на занает по кој и да е законски основ изгуби праќо на понатамошно управување со државната занаетчиска радња.

Решение за одземање називот државен мајстор на занает донесува Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство по предлог од извршниот одбор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор, што склучил договор со државниот мајстор на занает. Против своа решение може да се изјави жалба до Владата во рок од 30 дена по приемот на решението.

Член 72

Со одземање правото за управување со државна занаетчиска радња, државниот мајстор на занает ги губи сите овластенија што му ги дава договорот и овој закон во врска со управувањето на поверената му радња.

Член 73

Губењето на називот државен мајстор на занаетот не влијае на обврската на државата на бившиот државен мајстор на занает да му ја исплати проценената вредност на отстапената радња, доколку таа исплата не е веќе извршена до губењето на називот. Оваа исплата има да се изврши и тогаш, кога радњата е од страна на приватниот мајстор предадена на државата под услов да му се, како накнада за предадената радња, признаат годините проведени во занаетот како работен стаж за одредување пензија.

3) Државни занаетчиски работилници на државните надлештва, установи и претпријатија

Член 74

За поуспешно остварување на своите задачи државните надлештва, установи и претпријатија можат да осниваат

а) занаетчиски работилници што работат само за потребите на оснивачот а не и со трети лица;

б) занаетчиски работилници што работат и со трети лица.

За оснивање на занаетчиски работилници што работат само за потребите на оснивачот, а не и со трети лица, не е потребно посебно одобрение (овластение) и за нив не важат одредбите на овој закон.

За оснивање на занаетчиски работилници што работат со трети лица потребно е посебно овластение, што го издава извршниот одбор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор, на чие подрачје се оснива работилницата.

Член 75

Државните надлештва, установи и претпријатија должни се оснивањето на занаетчиска работилница, што ќе работи со трети лица, да го пријават на државниот орган што е по претходниот член надлежен за издавање овластение. Пријавата треба да ја содржи фирмата на работилницата, нејзиното седиште, податоци за основните и обртните средства, како и податоци за работодавачот. Кон пријавата се приложува и решението на надлежниот орган за оснивањето на работилницата, како и документи за работодавачот.

Член 76

Св занаетчиска работилница на државно надлештво, установа или претпријатие непосредно раководи и управува работодачот, кого го поставува органот што ја основал работилницата. Работодачот мора да биде занаетчиски мајстор, што ги исполнува условите од член 39 на овој Закон.

Член 77

По однос на работата на овие работилници сходно важат соодветните одредби на Основниот закон за државните стопански претпријатија, доколку со овој закон не е инаку предвидено.

II. ЗАНАЕТЧИСКИ ЗАДРУГИ

Член 78

Занаетчиските мајстори и помошници можат да се здружуваат во занаетчиски задруги, доколку вакво здружување придонесува на унапредувањето на занаетчиската дејност

Оснивањето на занаетчиските задруги и членувањето во нив е доброволно.

Оснивањето на занаетчиски задруги од повеќе занаетчиски струки е можно ако тие струки се сродни или се дополнуваат.

За оснивање на занаетчиска задруга се потребни најмалку седум оснивачи. Кај занаетчиските задруги од иста струка најмалку еден занаетчија мора да биде занаетчиски мајстор, а кај занаетчиските задруги од сродни струки најмалку еден занаетчија од секоја струка мора да биде занаетчиски мајстор.

Владата може со уредба да пропише занаетчиски задруги од поедини струки да можат да осниваат помалку лица од бројот предвиден во претходниот став и да пропишува поблиски одредби за организацијата и работата на овие задруги.

Член 79

Занаетчиските задруги можат да се бават со производителна, преработувачка или услужна дејност, како и со повеќе вакви дејности.

Член 80

Делокругот на занаетчиските производителни односно услужни задруги е:

а) производството или преработувањето на одредени предмети односно вршењето услуги по пат на здружување на трудот и средствата за производство на членовите на задругата и со применување на напредни методи на работа;

б) продавањето на сопствени производи;

в) подигнувањето работилници, продавници, магацини и други објекти за сопствени потреби и за јакнење и унапредување на занаетчиската дејност;

г) грижата за постојаното подобрување квалитетот на своите производи и услуги;

д) стручното оспособување, издигање и усовршување на занаетчиските ученици и на членовите на задругата.

Производителните и услужните задруги можат да ја ползуваат само работната снага на своите задругари. По исклучение тие можат да ја ползуваат работата на незадругари за административни и други помошни работи, што не спаѓаат во составот на самиот стручен дел од процесот на работата или од вршењето на услугите од дотичниот занает.

Одобрение за вакво употребување дава надлежниот повереник на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор.

Член 81

Задругите имаат правила што си ги донесуваат сами.

Оснивањето на занаетчиските задруги и нивните правила ги потврдува Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство, кој тоа право за некои занаети може да го пренесе на извршните одбори на околинските односно градските (реонските) народни одбори.

Против решението со кое се одбива оснивањето на задруга или потврдата на правила, може да се изјави жалба во рок од 30 дена до повисокиот орган.

Член 82

Занаетчиските задруги се правни лица.

За своите обврски занаетчиските задруги одговараат во границите на својот имот.

Член 83

Својата работа задругите ја вршат по план.

Планот за својата работа занаетчиските задруги го изработуваат спрема планските задатоци што им ги дава месниот, околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор. Планот на задругата се вклучува во стопанскиот план на месниот, околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор, како негов составен дел, спрема значението на задругата.

Член 84

Занаетчиската задруга не може да ги пренесува во својина на приватни лица машините, алатот и другите средства за производство што се сопственост на задругата, нити може да им ги дава на ползување, доколку не е со овој закон или со други прописи инаку одредено.

Правните работи склучени противно на предниот став се смета да не постојат.

Член 85

На имотот на занаетчиска задруга никој не може со одржај да стекне право на сопственост, заложно право или други стварни права.

На имот на занаетчиска задруга не може да се стави залога.

Член 86

Со договор може општонароден имот да се даде на ползување на занаетчиска задруга, со накнада или бесплатно.

Ваквиот имот задругата може да го ползува спрема неговата намена и не може да го претостапува на други за ползување.

Ако задругата имотот го ползува противно на одредбата од предниот став државниот орган што и го дал имотот може да и го одземе.

Член 87

Членовите на занаетчиските задруги што се бават со производителна преработувачка и услужна дејност и членовите на задругите што обавуваат повеќе вакви дејности при своето влегување во задругата внесуваат средства за производство што ги одредуваат правилата на задругата. Тие средства стануваат сопственост на задругата.

Со правилата на задругата се предвидува под кои услови се внесуваат во задругата тие средства за производство.

Средствата за производство што ги внесуваат членовите на задругата се проценуваат. Оваа проценка ја врши комисија од три члена што ја именува управниот одбор на задругата. Едниот член го предложува извршниот одбор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор, а другиот — задругарот што ги внесува. При процената присуствува и овој задругар.

Со правилата на задругата исто така се пропишува дека оние членови на задругата што во задругата не внесат средства за производство даваат одреден паричен влог што станува сопственост на задругата. Висината и начинот на уплатувањето на паричните влогови го одредуваат правилата на задругата.

Член 88

Производите и приходите што ги остварува задругата, ползувајќи го својот имот како и општонародниот имот што и е даден на ползување, се задружна сопственост.

Овие производи и приходи можат да се употребуваат за зајакнување имотот на задругата со цел да се унапредува работата на задругата, за зголемување и подобрување на производството, за исплатување трудот на задругарите, за исплатување обврските на задругата и за остварување на останалите задачи на задругата.

Приходите на задругата не можат да се делат меѓу задругарите во вид на учество во добивката.

Дел од своите приходи занаетчиските задруги издвојуваат за основниот фонд на задругата, како и за другите фондови предвидени со правилата на задругата.

Член 89

За нивната работа во задругата на задругарите им се исплатува награда во пари спрема квалитетот и учинокот на работата.

За особено залагање, за подигнување квалитетот на производството, за заштедување на материјали и за други успеси во работата задругата може да им дава на задругарите посебни награди.

Член 90

Членството во занаетчиска задруга престанува со излегување, со исклучување и со смрт.

Секој член на задругата може да излезе од задругата на начин пропишан со правилата на задругата. Правилата исто така одредуваат под кои услови може некој член да биде исклучен од задругата.

Со престанокот на членството во задругата престануваат и сите права во неја, освен правото на исплатување средствата за производство односно паричните влогови внесени при влегувањето во задругата.

Член 91

Со занаетчиската задруга управуваат нејзините членови непосредно на собранијата на задругарите и преку нејзините органи што ги избираат по одредбите на овој закон и правилата на задругата.

Член 92

Органите на занаетчиска задруга се собранието, управниот одбор и надзорниот одбор на задругата.

Член 93

Собранието е највисок орган на задругата. Собранието може да биде редовно или вонредно. Редовното собрание се одржува најдоцна до крајот на месец март секоја година.

Вонредното собрание се одржува по потреба.

Собранието го свикува управниот или надзорниот одбор на задругата, а може да го свика и извршниот одбор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор или по негово одобрение една третина од членовите на задругата.

Поблиски одредби за одржување на собранието содржат правилата на задругата.

Член 94

На собранието сите членови на задругата имаат право да решаваат, како и право да избираат и бидат избрани во управниот и надзорниот одбор на задругата.

Секој член на задругата учествува лично на собранието и има право само на еден глас.

Собранието полноважно решава ако се присутни повеќе од половината членови на задругата. Ако се присутни помалку од половината членови собранието се одложува за еден ден и тогаш решава полноважно со оној број членови што ќе дојдат.

Кога се решава за измененија или дополненија на правилата, за престанокот, разделувањето, соединувањето, присоединувањето на задругата, како и за издвојувањето од задругата за полноважно решавање е потребно присуството на најмалку две третини членови на задругата.

Собранието полноважни решенија донесува со мнозинство од присутните членови на задругата.

Член 95

Како највисок орган на задругата, собранието решава по сите општи важни прашања на задругата. Тоа особено ги врши овие работи:

- а) ги донесува, изменува и дополнува правилата на задругата и правилникот за својата работа;
- б) ги избира, разрешува и сменува претседателот и членовите на управниот и надзорниот одбор; го избира и сменува раководачот на задругата;
- в) ги претресува годишните извештаи на управниот и на надзорниот одбор;
- г) го утврдува стопанскиот план и годишната завршна сметка на задругата;
- д) донесува одлуки за распределбата на годишниот доход на задругата;
- ѓ) на управниот одбор му дава напатствија за работата на задругата;
- е) одлучува за престанок, разделувањето, соединувањето, присоединувањето на задругата, како и за издвојувањето од неја;
- ж) го одредува вкупниот износ на заем што може задругата да го склучи;
- з) донесува одлуки по ревизиските извештаи;
- и) решава по предлозите и жалбите на задругарите.

Собранието се свикува и работи спрема свој правилник.

Член 96

Со работата на собранието раководи претседател, кого го избира собранието од редот на членовите на задругата. По предлог од претседателот, собранието одредува и записничар.

Записникот на собранието го потпишуваат претседателот и записничарот.

Член 97

Управниот одбор ја раководи целокупната работа на задругата.

Управниот одбор може во рамките на правилата на задругата вршењето на некои работи да го повери на поедини свои членови.

Управниот одбор го сочинуваат претседателот и три до седум членови на задругата. Во помалите задруги правилата можат да предвидат помал број членови на управниот одбор.

Претседателот на управниот одбор е претседател на задругата. Тој е непосреден раководител на работите на задругата и ја претставува, застапува потпишува задругата во името на управниот одбор. Ако претседателот е отсутен или спречен, него го заменува еден член од управниот одбор кого го одредува управниот одбор.

Член 98

Управниот одбор се состанува на седница најмалку еден пат во 15 дена.

Управниот одбор може полноважно да работи ако на седницата присуствува мнозинство од членовите на управниот одбор, а решенијата ги донесува со мнозинство од гласовите на присутните членови.

Заклучоците на управниот одбор се задолжителни за сите задругари.

За својата работа управниот одбор одговара на собранието на задругата.

Член 99

Надзорниот одбор го следи целокупното послување на задругата и ја контролира работата на управниот одбор, раководачот и службениците на задругата. Тој е должен да го надзирава извршувањето на планот, да ја прегледува годишната завршна сметка и за тоа да му поднесува писмен извештај на собранието.

Надзорниот одбор се состои од три до пет члена на задругата.

Членовите на надзорниот одбор избираат помеѓу себе претседател.

Членовите на управниот одбор на задругата не можат да бидат во исто време и членови на надзорниот одбор.

Член 100

Занаетчиската задруга престанува да постои:

- 1) кога собранието на задругарите реши задругата да престане;
- 2) кога Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство донесе решение за престанок на задругата.

Член 101

Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство може по предлог од извршниот одбор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор да донесе решение за престанок на задругата ако таа работи прогивно на своите цели, своите правила или законските прописи.

Против ова решение може да се изјави жалба до Владата во рок од 30 дена.

Член 102

Во случај престанок на занаетчиска задруга по претходните два члена ќе се спроведе ликвидација на задругата.

Имотот на ликвидираната задруга го превзема надлежната околинска занаетчиска комора која со имотот управува шест месеци, след истекот на кое време го употребува за понатамошно развивање и унапредување на занаетчиството.

Поблиски прописи за ликвидацијата на занаетчиските задруги и за употребата на нивниот имот донесува Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

Член 103

Две или повеќе занаетчиски задруги можат да решат да се соединат во една задруга.

Одлуката за соединување ја донесуваат собранијата на задругите и се поднесува за потврдување на оној државен орган што е надлежен за потврдување на правилата на задругите.

Кога државниот орган го потврди решението за соединување, управните одбори на задругите што се соединуваат ќе свикаат заедничко собрание на задругарите од обете задруги, на кое ќе се донесат правилата на новата задруга и изберат органите на истата.

Потврдата на правилата на новата задруга и нејзината регистрација се врши по прописите на овој закон.

Правата и обврските на соединетите задруги, вклучително и нивните плански и други обврски спрема државата преминуваат на новата задруга.

Член 104

Занаетчиската задруга може на своето собрание да реши да се раздели на две или повеќе задруги.

Правата и обврските на задругата што престанува поради разделување, вклучително и нејзините плански и други обврски спрема државата, преминуваат на новоосновените задруги спрема распределбата што ќе ја изврши собранието на задругата. Решението на собранието за разделување на задругата се поднесува за потврдување на државниот орган што е надлежен за потврдување на правилата на задругата.

След како овој орган ја потврди одлуката за разделување на задругата, задругарите на новите задруги свикаваат собранија на задругите и тие собранија донесуваат правила и избираат органи на новоосновените задруги. Потврдувањето на правилата на новите задруги и нивната регистрација се врши по прописите на овој закон.

Член 105

Занаетчиската задруга може да се присоедини кон друга задруга.

За присоединување на една задруга кон друга решаваат собранијата на двете задруги. Решенијата за ова присоединување се поднесуваат за потврдување на органот што е надлежен за потврдување на правилата на задругата кон која се врши присоединувањето.

Правата и обврските на задругата што престанува да постои поради присоединување кон друга, како и нејзините плански и други обврски спрема државата, преминуваат на задругата кон која се врши присоединувањето.

Под истите услови може собранието на една задруга да дозволи на известен број задругари да се издвојат од задругата и присоединат кон друга.

2) Занаетчиски набавно-продајни задруги

Член 106

Приватните занаетчии можат да се здружуваат во занаетчиски набавно-продајни задруги.

Во овие задруги можат да членуваат и производителните и услужните занаетчиски задруги.

Занаетчиските набавно-продајни задруги можат според стварните потреби да ја ползуваат работната сила на незадругари во набавно-продајните и административните работи.

Член 107

Делокругот на занаетчиските набавно-продајни задруги е:

а) снабдувањето на членовите на задругата со средства за производство и други материјали;

б) продавањето на занаетчиските производи од своите членови;

в) изградувањето на продавници, магацини, и други објекти за заедничките потреби на задругарите со цел да се зајакнува занаетчиската дејност;

г) стручниот оспособување, издигнување и усовршување на занаетчиските ученици и членовите на задругата

Член 108

За занаетчиските набавно-продајни задруги сходно важат соодветните одредби на овој закон што се однесуваат на занаетчиските производителни и услужни задруги.

III — ЗАНАЕТЧИСКИ РАБОТИЛНИЦИ НА ОПШТЕСТВЕНИТЕ И ЗАДРУЖНИТЕ ОРГАНИ

Член 109

За поуспешно остварување на своите цели општествените и задружните организации можат да осниваат:

1) занаетчиски работилници што работат за потребите за својот оснивач но не и за трети лица; и

2) занаетчиски работилници што работат со трети лица.

Овластение за работа на занаетчиските работилници на општествените и задружните организации издава надлежниот повереник на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор на чие подрачје се оснива работилницата.

Член 110

Општествената односно задружната организација должна е да го пријави оснивањето на занаетчиската работилница без обзир дали истата ќе работи само за потребите на оснивачот или ќе работи со трети лица.

Пријавата му се поднесува на народниот одбор од претходниот член.

Пријавата треба да содржи податоци за фирмата на работилницата, местото на седиштето, основните и обртните средства на работилницата како и податоци за работодавачот.

Кон пријавата се прилага и решението за оснивање на работилницата како и докази со кои се утврдува дека стручниот работодавач е занаетчиски мајстор и ги исполнува условите пропишани во член 39 на овој закон.

Член 111

Во се друго на занаетчиските работилници на општествените и задружните организации сходно се применуваат одредбите на овој закон што се однесуваат на занаетчиските работилници на државните надлежности, установи и претпријатија.

IV. — ПРИВАТНИ ЗАНАЕТЧИСКИ РАДЊИ

1) Обавување приватна занаетчиска радња на постојано пословно место

Член 112

Приватна занаетчиска радња може да се води на основа дозвола што ја издава надлежниот повереник на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор на чие подрачје се оснива радњата.

Дозвола за обавување на една занаетчиска радња може да се издаде највеќе на име на двајца занаетчиски мајстори што ги исполнуваат сите законски услови за водење занаетчиска радња од истата занаетчиска струка.

Владата се овластува да може да пропише дозволата за водење приватна занаетчиска радња од некој занаетчиски струки да ја издава Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

Дозволата не може да се пренесе на друго лице.

Член 113

Занаетчискиот мајстор што сака да обавува приватна занаетчиска радња поднесува молба до надлежниот повереник на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор на чие подрачје ќе се обавува радњата. Молбата треба да содржи податоци за семејното, татковото и роденото име на сопственикот на радњача, кога е роден, за видот на занаетчиската радња, за која бара дозвола за фирмата под која се води радњата и за седиштето на радњата (местото, члицата и куќниот број). Кон молбата се прилагаат сите потребни документи со кои се утврдува дека молителот е занаетчиски мајстор и ги исполнува условите од член 39 на овој закон.

Член 114

Повереникот од претходниот член е должен примената молба веднаж да ја земе во постапка и по нејно решение да донесе најдоцна во рок од 30 дена. Ако повереникот најде дека молителот ги исполнува предвидените услови ќе му издаде дозвола за обавување приватна занаетчиска радња, доколку во околинјата односно градот постои потреба за отварање на таква занаетчиска радња, а во противен случај со образложено решение ќе го одбие барањето за издавање дозвола. Против ова решение може лицето да изјави жалба до повисокиот орган во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Член 115

Дозволата за водење приватна занаетчиска радња се издава само за една занаетчиска струка. За обавување на повеќе сродни занаетчиски струки во една радња може да се издаде дозвола само ако тие струки, по својата природа, месните потреби и обичаи, се обавуваат заедно и ако молителот положил мајсторски испит и за сродната занаетчиска струка.

Член 116

Дозволата за водење приватна занаетчиска радња мора да ги содржи:

1) семејното, татковото и роденото име на сопственикот на радњата, како и годината и местото на раѓањето и државјанството негово;

2) видот на занаетчиската радња;

3) фирмата под која радњата се води;

4) седиштето на радњата (место, улица и куќен број).

На дозволата мора да биде ставена потврда дека радњата е регистрирана и означен редниот број на регистрот.

Член 117

Обавувањето на радњата занаетчискиот мајстор е должен да го отпочне во срок од три месеца од издавањето на дозволата.

По оправдани причини органот што ја издал дозволата може овој срок да го продолжи. Ако занаетчијата не отпочне да работи ни во продолжениот срок дозволата ја губи својата важност.

Член 118

Приватната занаетчиска радња ја води лично и во него го обавува својот занает занаетчискиот мајстор што ја основал радњата.

Во приватна занаетчиска радња по правило можат да бидат запослени занаетчиски помошници и мајстори.

Приватните занаетчиски радњи не можат да употребуваат поголем капацитет машини од капацитетот одреден со сојузни прописи.

Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство во согласност со Министерот на трудот пропишува колку помошници и мајстори највеќе можат да бидат запослени во една приватна занаетчиска радња.

Владата може со свои прописи да ја забрани употребата на туѓа работна снага во приватните занаетчиски радњи.

Член 119

Приватната занаетчиска радња може да ја води само лицето на чие име гласи дозволата.

Надлежниот повереник на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор може да одреди за одредено време приватната занаетчиска радња да се води преку работодач ако сопственикот на радњата по оправдани причини како болест, војна должност, издржување казна и сл. не е во можност лично да ја води радњата. Работодачот мора да биде занаетчиски мајстор што ги исполнува сите услови од член 39 на овој закон. Само по исклучение работодачот може да биде и занаетчиски помошник што ги исполнува условите од член 39 на овој закон.

Одобрението за обавување радња преку работодач се упишува по службена должност во регистрот на занаетчиските радњи. Кога ќе почне сопственикот пак лично да ја води својата радња, мора тоа без одлагање да го пријави на органот што го одобрил водењето на радњата преку работодач.

Член 120

Приватниот занаетчија може на основа одобрение од надлежниот повереник на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор за одредено време да престане да ја обавува својата занаетчиска радња.

Привремен престанок на водење приватна занаетчиска радња ќе се дозволи ако сопственикот на радњата по оправдани причини како болест, војна должност, издржување на казна и сл. не може лично да ја води радњата а не постои можност радњата во време на неговото отсуство да ја води работодач.

Привремениот престанок на водењето на радњата се упишува по службена должност во регистрот на занаетчиските радњи.

Продолжувањето на водењето на радњата треба претходно да му биде пријавен на органот што го одобрил привремениот престанок на водењето на радњата.

Член 121

Правото на водење приватна занаетчиска радња престанува:

- 1) по силата на законот;
- 2) поради одземање на дозволата;
- 3) поради одјавување од страна на сопственикот ако тоа биде одобрено од државниот орган што ја издал дозволата; и
- 4) поради смртта на сопственикот на радњата.

Член 122

По силата на законот правото на водење приватна занаетчиска радња престанува ако сопственикот на радњата;

- 1) го изгуби државјанството на ФНРЈ;
- 2) со правосилна пресуда биде осуден на губиток на граѓанските права, освен родителските;
- 3) ја изгуби својата пословна способност;
- 4) со правосилна пресуда биде осуден на казната забрана обавување занает; или
- 5) биде осуден на казна лишение од слобода или на казната лишение од слобода со присилна работа во траење по долго од две години.

Член 123

Извршниот одбор на народниот одбор чиј повереник ја издал дозволата за водење приватна занаетчиска радња, може истата да ја одземе:

- 1) ако сопственикот на радњата на кого не му е одобрен привремен престанок на водењето на радњата, по неоправдани причини не ја води радњата повеќе од три месеца;
- 2) ако сопственикот на радњата во врска со водењето на истата биде осуден односно поновено казниван за прекршоци поради недопуштена шпекулација или слични дела;
- 3) ако сопственикот на дозвола допушти неовластено лице да ја злоупотреби неговата дозвола за прикриено вршење на занаетчиска дејност.

Против решението за одземање на дозволата, сопственикот на радњата може да се жали до Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство во рок од 15 дена по приемот на решението.

Член 124

Својата приватна занаетчиска радња може сопственикот да ја одјави кај органот што му ја издал дозволата за работа

Одјавата е полноважна, кога ќе биде одобрена од извршниот одбор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор.

Одјавата на радња нема да биде одобрена, ако е штетно по интересите на стопанството.

Против решението, со кое одјавата не се одобрува сопственикот може да се жали до повисокиот државен орган во рок од 15 дена по приемот на решението.

Член 125

Секој престанок на приватна занаетчиска радња надлежниот орган го утврдува со свое решение, во кое ќе биде назначен и денот на престанокот на радњата.

Решението за престанокот на приватна занаетчиска радња се упишува по службена должност во регистрот на занаетчиските радњи.

Приватниот занаетчија што престанува да води радња, должен е дозволата за водење на радњата да му ја врати на државниот орган, што му ја издал.

Член 126

Вдовицата односно малолетните деца на умрен сопственик на приватна занаетчиска радња можат да го продолжат водењето на радњата уште една година по неговата смрт. Штом истече овој срок, престанува важноста на издадената дозвола.

Продолжувањето на водењето на радњата од страна на вдовица или малолетни деца треба да биде пријавено на државниот орган што ја издал дозволата, и тоа пријавување по службена должност ќе се запише во регистрот на занаетчиските радњи.

Во оправдани случаи, државниот орган, што ја издал дозволата, може да ја продолжи нејзината важност уште за шест месеци. Ако вдовицата е неспособна за работа а издржава малолетни деца, може државниот орган да и го продолжи правото на водење на радњата додека трајат тие услови.

Вдовицата односно малолетните деца на умрен сопственик на приватна занаетчиска радња можат водењето на радњата да го продолжат само преку работодач кој мора да биде занаетчиски мајстор и да ги исполнува условите од член 39 на овој закон. По исклучение, работодачот на ваква радња може да биде и занаетчиски помошник што ги исполнува условите од член 39 на овој закон.

Член 127

Тугите државјани можат да водат приватна занаетчиска радња на основа дозвола што ја издава надлежниот извршен одбор на околскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор по предходна согласност на Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство и Министерот на внатрешните работи.

Во се друго, на занаетчиските радњи на тугите државјани се применуваат одредбите на овој закон.

2) Обавување на занаетчиска дејност без постојано пословно место

Член 128

Обавување на занаетчиска дејност без постојано пословно место е дозволено само во оние занаети, што по својата природа или досегашните обичаи на тој начин се обавуваат.

Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство ќе ги одреди тие занаети.

Член 129

Занаетчиска дејност без постојано пословно место можат да обавуваат само занаетчи што немаат занаетчиска радња на постојано пословно место (член 49) и тоа само на основа посебна дозвола за обавување на занаетчиската дејност без постојано пословно место. По исклучение обавување на оваа занаетчиска дејност може да се одобри и на лица што имаат постојано пословно место и тоа во оние занаетчиски струки што ќе ги одреди Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

Дозвола за обавување занаетчиска дејност без постојано пословно место може да се издаде ако постојат стопански потреби и тоа само на оние лица, што ќе докажат дека се бавиле со таква занаетчиска дејност најмалку три години и ако ги исполнуваат условите од чл. 39 на овој закон, без обзир дали ја имаат пропишаната стручна спрема.

На туѓи државјани ваква дозвола не може да им се издаде.

Образецот на оваа дозвола го пропишува Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

Член 130

Дозволите за обавување занаетчиска дејност без постојано пословно место ги издава повереникот на околскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор.

Издадената дозвола се запишува во посебен регистер по образец што ќе го пропише Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

Член 131

Занаетчиска дејност без постојано пословно место може да се обавува само на подрачјето на народниот одбор што ја издал дозволата.

Дозволата се издава за време од една година. По истекот на годината, дозволага може да се продолжува од година во година, ако постојат стопански потреби и сите други законски услови.

Член 132

Дозволата за обавување занаетчиска дејност без постојано пословно место престанува да важи штом настани случај поради кој истата не би била издадена. Ваква дозвола може секогаш да биде одземена ако лицето, на кое му е издадена, биде административно казнето поради прекршување на прописите за обавување занаетчиска дејност без постојано пословно место.

Престанокот на важноста односно одземањето на дозволата се извршува со решение на извршниот одбор на околскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор, што ја издал дозволата. Против ова решение може да се изјави жалба во срок од осум дена до повисокиот државен орган.

Член 133

Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство ќе пропише поблиски прописи за начинот и обимот на обавувањето на занаетчиска дејност без постојано пословно место за употребата на туѓа работна снага како и за правото на употребување и носење на алати или материјали нужни за обавувањето на занаетчиската дејност без постојано пословно место.

3) Обавување занает по куките на нарачувачи

Член 134

Обавувањето занает по куките на нарачувачи е дозволено во оние занаетчиски струки што по месните обичаи се обавуваат по куките на нарачувачите.

Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство ќе одреди во кои занаетчиски струки може да се обавува занаетчиска дејност по куките на нарачувачи.

Член 135

Лицето, што сака да обавува занает по куќите на нарачувачи, треба да поднесе молба до околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор на чие подрачје ќе се обавува занаетот. Молбата треба да содржи податоци за неговото семејно, татково и родено име, за годината на раѓањето, кој занает сака да го обавува, и податоци за неговиот постојан боравак. Кон молбата треба да се приложи и свидетелство за положениот испит за занаетчиски помошник од занаетот, потврда дека по положениот помошнички испит работел во занаетот практично најмалку пет години и уверение за државјанството, владението и пословната способност.

Член 136

По молбата надлежниот орган е должен да донесе решение во рок од 15 дена од приемот на молбата. Ако органот најде, дека молбителот ги исполнува условите и дека стопанството има нужда од тоа, ќе му издаде дозвола за обавување на занаетот по куќите на нарачувачи.

Издадената дозвола се запишува во посебен регистер. Образецот на овој регистер ќе го прошири Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

Ако органот го одбие барањето за издавање на дозвола молбителот може да се жали до повисокиот орган во рок од 15 дена по приемот на решението.

Член 137

Занаетчиска дејност по куќите на нарачувачи може да се обавува само на подрачјето на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор што ја издал дозволата.

Дозволата се издава за една година. По истекот на рокот истаа може да се продолжи ако постојат стопански потреби за таква дејност и ако се исполнети сите други законски услови.

Член 138

Важноста на дозволата за обавување на занает по куќите на нарачувачите престанува ако настане случај поради кој истата не би била издадена.

Дозволата за обавување на занает по куќите на нарачувачи може да се одземе, ако лицето на кое она гласи, биде административно казнето за прекршување на прописите што важат за обавување занает по куќите на нарачувачи.

Член 139

Решението за престанокот важноста на дозволата за обавување занает по куќите на нарачувачи, како и решението за одземање на таква дозвола го донесува извршниот одбор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор, што ја издал дозволата. Против овоа решение може да се изјави жалба до повисокиот орган во рок од 15 дена од приемот на решението.

4) Обавување на занает како споредно занимање

Член 140

Занаетчиската дејност што ја вршат како споредно занимање земјоделците сами или со помошт на членовите на своите семејства, во своите куќи спрема месните обичаи и услови и домаќинките во својот стан покрај редовното водење на домаќинството не се сме-

та како занает и не потпаѓа под одредбите на овој закон.

Член 141

Лицето што обавува занаетчиска дејност како споредно занимање е должно Тоа да го пријави кај надлежниот орган на месниот односно градскиот народен одбор за евиденција.

Овој орган ќе го извести надлежниот повереник на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор за оваа пријава.

Дел трети

СТРУЧНИ ЗАНАЕТЧИСКИ ОРГАНИЗАЦИИ

1) Околински занаетчиски комори

Член 142

Сите државни, задружни и приватни занаетчиски радњи, сите државни занаетчиски работилници, сите занаетчиски работилници на општествените и задружни организации, како и сите занаетчиски набавно-продајни задруги на подрачјето на една околина се учленуваат во околинска занаетчиска комора.

Сите државни, задружни и приватни занаетчиски радњи, сите државни занаетчиски работилници, сите занаетчиски работилници на општествените и задружните организации и сите занаетчиски набавно-продајни задруги на подрачјето на една околина и град што е издвоен од составот на околинјата се учленуваат во заедничка околинска занаетчиска комора.

Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство може да одреди за занаетчиските радњи и работилници и занаетчиските набавно-продајни задруги на подрачјето на поголемите градови да се основа градска занаетчиска комора.

Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство може да одреди занаетчиските радњи и работилници и занаетчиските набавно-продајни задруги на подрачјето на помалите околии чие седиште е во град за кој е основана градска занаетчиска комора да се учленуваат во градската занаетчиска комора, ако нивниот број е недоволен за оснивање на околински занаетчиски комори за тие околии.

На градските занаетчиски комори од став 3 и 4 на овој член сходно се применуваат одредбите на овој закон што се однесуваат на околинските занаетчиски комори.

За две или повеќе мали суседни околии може Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство да одреди да се основа заедничка околинска занаетчиска комора ако бројот на занаетчиските радњи и работилници и занаетчиските набавно-продајни задруги на нивното подрачје не е достаточен за оснивање на посебни околински комори за секоја од тие околии. Со решението за оснивање на заеднички занаетчиски комори се одредува и седиштето на комората како и денот на состанок на првото собрание на комората.

Член 143

Задачите на околинска занаетчиска комора се особено:

1) да се грижи за унапредување на занаетчиството и постигнување подобар квалитет на производите со проучување и предлагање на посовршени методи на работа;

2) да се грижи за набавување и расподелба на алат и материјали за своите членови; да оснива служби за снабдување на занаетчиските радњи;

3) да дава предлози и мненија за одредување цените на занаетчиските производи и услуги;

4) да укажува стручна помош на односните поверенства во утврдувањето на нормативи за работа и за трошењето на суровините, како и во контролата на правилното спроведување на законските прописи;

5) да дава мнение за кредитната способност на своите членови;

6) да ја контролира работата на занаетчиските радњи;

7) да дава на околинскиот, односно градскиот (реонскиот) народен одбор предлог на планот за занаетчиската дејност и да го обединува планирањето на занаетчиските радњи;

8) по барање од надлежните органи да дава мислење за потребите од издавање дозволи за водење на занаетчиски радњи;

9) да се грижи за стручното издигнување на занаетчиските ученици, помошници и мајстори;

10) да се грижи за културното и идејно-политичкото издигнување на занаетчиите;

11) да ги претставува своите членови;

12) да води статистичка служба и евиденција на своите членови.

Член 144

Околинските занаетчиски комори се правни лица. Тие имаат свој статут што го донесува собранието на комората, спрема Типскиот статут што ќе го пропише надлежниот сојузен орган.

Статутот го потврдува извршниот одбор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор. Статутот на заедничките околински занаетчиски комори го потврдува извршниот одбор на околинскиот односно градскиот народен одбор на чие подрачје се навоѓа седиштето на комората во согласност со извршните одбори на народните одбори на рние околински односно градови, за чии подрачја е основана заедничката занаетчиска комора.

Член 145

Органи на околинските занаетчиски комори се собранието, управниот одбор и надзорниот одбор на комората.

Член 146

Собранието е највисок орган на комората. Оно може да биде редовно и вонредно.

Редовното собрание се одржува еден пат годишно и тоа во првото тримесечје, а вонредното по укажана потреба.

Редовното собрание го свикнува управниот одбор на комората. Ако управниот одбор не го свика редовното собрание во одредениот срок, ќе го свика народниот одбор најдоцна до 15 април на истата година.

Вонредното собрание го свикнува управниот или надзорниот одбор, а може да го свика и извршниот одбор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор или по негово одобрение една третина од членовите на комората.

Собранието се свикнува со писмена покана, која треба да содржи податоци за местото, просторијата,

денот и часот кога собранието ќе се одржи, како и дневниот ред на собранието.

Поканата за собранието треба да се објави најдоцна 15 дена пред одржувањето на собранието.

Член 147

На собранието председава работно претседателство, што го избира собранието од редот на присутните претставници.

Собранието донесува решение со мнозинство од присутните претставници.

Член 148

Редовното собрание на занаетчиската комора е надлежно:

1) за избирање членови на управниот и надзорниот одбор на комората, како и за избирање заменици на членовите на управниот и надзорниот одбор на комората;

2) за донесување, изменување и дополнување на статутот на комората;

3) за одобрување претсметката на приходите и расходите за идната година и за завршната сметка и извештајот за работата на управниот и надзорниот одбор на комората;

4) за прибавување, за задолжување и располагање со недвижниот и движниот имот на комората;

5) за накнадно обавување на расходи, што не се предвидени со годишната претсметка на приходите и расходите на комората;

6) за висината на членскиот придонес;

7) за утврдување смерниците за работата во наредната година;

8) за сите други работи што се однесуваат до работата на комората и нејзините установи.

Член 149

Собранието на околинската занаетчиска комора го сочинуваат исклучиво занаетчиите и тоа;

а) претставниците на државните занаетчиски радњи и работилници, што ќе ги одреди извршниот одбор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор меѓу работодавачите на истите по претходно прибавено мислење од месните народни одбори;

б) претставниците на занаетчиските радњи, што ќе ги одреди претседателите на задругите на свој заеднички состанок;

в) претставниците на занаетчиските работилници на друштвените и здружните организации, одредени од истите организации;

г) претставниците на приватните занаетчиите, избрани од посебни изборни собранија на приватните занаетчиите.

Работниот ред за изборните собранија на приватните занаетчиите го пропишува Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

Извршниот одбор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор или заедничките занаетчиски комори извршните одбори на околинските и градските (реонските) народни одбори за чии подрачја е основана заедничката занаетчиска комора, по предходна меѓусобна согласност, го одредуваат вкупниот број на членовите на заедничката занаетчиска комора, и бројот на претставниците од секој сектор на занаетчиските радњи.

Член 150

Против решенијата на собранието може да се изјави жалба до извршниот одбор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор во рок од 15 дена од донесувањето на решението.

Ова право на жалба го имаат само оние претставници, што учествувале на собранието.

Член 151

Управниот одбор на околинска занаетчиска комора должен е во рок од 15 дена по одржаното собрание да достави заверен препис од донесените решенија и од записникот на собранието до извршниот одбор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор, како и на Занаетчиската комора на Народна Република Македонија.

Член 152

Собранието на околинската занаетчиска комора избира управен одбор и надзорен одбор на комората.

Член 153

Управниот одбор е извршен орган на занаетчиската комора. Тој се избира за една година и се конституира на својата прва седница по изборот.

Управниот одбор се состои од претседател, протпретседател, секретар и потребен број членови. На сите ним им се одредуваат заменици.

Повеќето членови на управниот одбор треба да бидат од селиштето на занаетчиската комора.

Претседателот на управниот одбор ја претставува, застапува и задолжува комората.

Член 154

Покрај задачите што му се ставаат во должност со овој закон, управниот одбор ги врши следните работи:

- 1) ги извршува решенијата на собранието на комората;
- 2) се грижи за унапредување на занаетчиската тадиност со предложување на посовршени методи на работа, со приредување и помагање на занаетчиски изложби и панаѓури;
- 3) води сметка за снабдувањето на занаетчиските радњи и работилници, а особено дава предлози за правилно исползување на локалните извори на сировини;
- 4) по барање од надлежните органи, дава предлози за набавка и распределба на материјали, алати и сировини за занаетчиските радњи и работилници;
- 5) води постојана евиденција за состојбата на занаетството на своето подрачје;
- 6) помага на државните органи во вршењето на надзор над работата на занаетчиските радњи и работилници;
- 7) се грижи за стручното, културно-просветното и идејното издигнување на занаетчиските ученици, помошници и мајстори;
- 8) дава мислење и предлози за одредување цените и квалитетот на занаетчиските производи и услуги;
- 9) дава мислење за кредитната способност на своите членови;
- 10) по барање од извршниот одбор на надлежниот народен одбор, дава мислење за издавање дозволи за обавување на занаетчиски радњи.

Член 155

За поуспешно извршување на поставените задачи, во кругот на комората може да се образуваат стручни секции за една или повеќе групи занаетчиски струки, завод за унапредување на занаетството, како и други помошни внатрешни органи на управата. Секциите се стручни помошни органи на комората.

Член 156

Надзорниот одбор е контролен орган на околинската занаетчиска комора и се состои од потребен број членови, што ги избира годишното собрание на комората.

Надзорниот одбор се конституира на својата прва седница по изборот.

Член 157

Надзорниот одбор ја контролира работата и финансиското пословање на управниот одбор. Тој ги прегледува касените книги и ги испитува претсметките и завршните сметки и затоа му поднесува писмен извештај на собранието на комората.

Член 158

Околинските занаетчиски комори се издржуваат од членскиот придонес на своите членови, од дотации и од други приходи. Висината на придонесот ја одредува собранието на комората на основа претсметката на приходите и расходите на комората.

Овој придонес не може да биде поголем од 5% од бруто приходите на зачленетите радњи и работилници. Пониски прописи за големината на овој придонес, за неговото разрешување и наплатување ќе донесе Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство во согласност со Министерот на финансиие

Член 159

Надзор над работата на околинската занаетчиска комора врши извршниот одбор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор односно извршните одбори на оние народни одбори за чии подрачја е основана заедничка занаетчиска комора.

Ако управниот или надзорниот одбор не ја вршат својата должност правилно и по прописите на овој закон, статутот на комората и решенијата на собранието, извршниот одбор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор може да ги задржи од извршение незаконитите решенија на органите на комората, како и привремено да го отстрани тој орган од неговите функции. Со решението за привремено отстранување, ќе се свика и вонредно собрание на комората, и одреди денот на состанокот и линето што ќе ги врши работите на отстранетиот орган до состанокот на собранието. Вонредното собрание треба да се одржи најдоцна во рок од 30 дена од денот на решението за привременото отстранување.

2) Занаетчиска комора на Народна Република Македонија

Член 160

На територијата на Народна Република Македонија се оснива занаетчиска комора на Народна Република Македонија.

Седиштето на занаетчиската комора на НРМ е во Скопје.

Занаетчиската комора на НРМ е правно лице.

Член 161

Задачите на Занаетчиската комора на НРМ се особено:

1) да соработува со државните органи на унапредувањето на занаетчиската дејност и на правилното спроведување на државната политика во занаетчеството;

2) организационо да ги уцврстува околските занаетчиски комори;

3) на занаетчиските комори да им помага во снабдувањето на занаетчиските радњи и работилници со средства за производство и други материјали и во таа цел да оснива служби за снабдување.

4) да помага на државните органи во изработувањето и спроведувањето на планот на занаетчиските дејности во Народна Република Македонија.

5) да ги претставува своите членови;

6) да воли статистика и евиденција на занаетчеството во Народна Република Македонија;

7) да се грижи за стручно то издигнување на кадровите во занаетчеството и за таа цел да организира стручни курсеви и школи;

8) да се грижи за културното и идејно-политичкото изграднување на занаетчиите;

9) да врши ревизија и инструктажа.

За поуспешно извршување на своите задачи занаетчиската комора на НРМ може да оснива стручни секции за една или повеќе занаетчиски струки, завод за унапредување на занаетчеството и други помошни органи на комората. Секциите се стручни помошни органи на Комората.

Член 162

Органи на занаетчиската комора на НРМ се собранието, управниот одбор и надзорниот одбор на Комората.

Член 163

Собранието на занаетчиската комора на НРМ е сочинувано избрани претставници на собранијата на сите околски занаетчиски комори од територијата на Народна Република Македонија.

Вкупниот број на членовите на собранието како и бројот на претставниците на околските занаетчиски комори го одредува Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

Член 164

Собранието на занаетчиската комора на НРМ донесува статут за организацијата и работата на Комората.

Статутот го потврдува Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

Член 165

Управниот одбор и надзорниот одбор на занаетчиската комора на НРМ ги избира собранието на Комората согласно со статутот на Комората.

Член 166

Занаетчиската комора на НРМ се издржава од придонесот на околските занаетчиски комори, од дотации и други приходи.

Висината на придонесот ја одредува собранието на Комората на основа годишната претсметка на приходите и расходите на Комората.

Член 167

Прописите на овој закон за работата на собранието, како и за управниот и надзорниот одбор на околските занаетчиски комори, сходно ќе се применуваат и на работата на Занаетчиската комора на НРМ.

Член 168

Надзор над работата на Занаетчиската комора на НРМ врши Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство, кој по однос на истата има право да ги превзема мерките предвидени во член 159 став 2 на овој закон.

Службеници на занаетчиските комори

Член 169

За вршење на стручните, административните, и другите работи поверени на занаетчиските комори со овој закон или со други законски прописи занаетчиските комори имаат потребен број службеници.

Прописи за делокругот на службениците на занаетчиските комори, за службеничките места, вработа и положоите што постојат во коморите, донесува Занаетчиската комора на НРМ, а истите ги определува Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

Решенија за службеничките односи на службениците на занаетчиска комора донесува управниот одбор на комората.

Дел четврти

КАЗНИ ОДРЕДБИ

Член 170

Со парична казна до 20.000 динари или со поправителна работа до два месеца ќе се казни:

1) кој бесправно води занаетчиска радња или бесправно обавува занаетчиска дејност;

2) кој обавува работи што не спаѓаат во занаетчиската струка, за која е основана радњата или работилницата;

3) кој без оправдани причини одбие да прими на работа занаетчиски ученик;

4) кој изработува производи или врши услуги од лош квалитет;

5) кој нерационално го троши дадениот му материјал;

6) кој не дава точни податоци за состојбата и работата на радњата или работилницата што ја воли;

7) кој без оправдани причини ја прекрати работата или не постави работодавач.

Член 171

Со парична казна до 2000 динари ќе се казни:

1) кој прими на работа помошен персонал без документите пропишани во закон или други правни прописи;

2) кој постапи противно на одредбата од член 46 на овој закон во поглед истакнувањето или содржината на натписот (фирмата) на радњата;

3) кој не пријави дека го променил седиштето на радњата или работилницата или не пријави друга промена во текот на работата на радњата, што е инаку должен да ја пријави;

4) кој обавува занаетчиска радња во простории за кои претходно не прибави посебно одобрение по член 53 на овој закон;

5) кој не води или неуредно води работни книги предвидени во член 54 на овој закон;

6) сопственик на приватна занаетчиска радња или работилница кој без претходна пријава од член 120 на овој закон продолжи да води радња, што привремено престанал да ја води.

Член 172

Лицето што е повеќе пати казнено за прекршок од точка 1 на член 170 на овој закон може освен со предвидената казна да се казни и со одземање на алатот, приборот и суровините со кои бесправно ги вршел занаетчиските работи.

Член 173

Административно-казнена постапка по прекршоците од овој закон води и казни изречува извршниот одбор на надлежниот околински односно градски (реонски) народен одбор по прописите на Основниот закон за прекршоците.

Дел пети

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 174

Лицата што до денот на влегувањето во сила на овој закон положиле испит за занаетчиски мајстори или стекнале стручна спрема што по поранешните прописи била изедначена со тој испит, како и лицата што пред влегувањето во сила на овој закон водеа најмалку три години занаетчиска радња или работилница на основа дозвола издадена по поранешните прописи, ги исполнуваат условите за занаетчиски мајстор и за водење радња по прописите на овој закон.

Вдовицата односно малолетните деца на умрен сопственик на приватна занаетчиска радња можат на основа дозвола издадена по поранешните прописи да го продолжат водењето на радњата уште една година по влегувањето во сила на овој закон. Ваква радња може да се води само преку работодач кој треба да е занаетчиски мајстор и да ги исполнува условите од член 39 на овој закон. По истечувањето на овој срок, престанува важноста на издадената дозвола. Во оправдани случаи органот надлежен за издавање дозвола може да одобри таква радња да ја продолжи работата уште шест месеци. Ако вдовицата е неспособна за работа а издржава малолетни деца може правото за водење на радњата да и биде продолжено додека трајат тие услови. Во случај на оправдани разлози, особено ако не може да се најде погоден занаетчиски мајстор, може по исклучение да биде работодач на ваква радња занаетчиски помошник што ги исполнува условите од член 39 на овој закон.

Член 175

Оние лица што на денот на влегувањето во сила на овој закон водат приватна занаетчиска радња а не ги исполнуваат условите што се по овој закон потребни за водење на таква радња, должни се во срок што ќе го одреди Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство да ги ликвидираат своите радњи ако во тој срок не ги стекнат условите што се бараат со овој закон.

Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство може поедини занаетчии да ги ослободи од поедините услови од предниот став.

Член 176

Лицата што се бават со занаетчиска дејност од некој занает повеќе од десет години, а до влегувањето

во сила на овој закон не положиле испит за занаетчиски помошник, можат и без полагањето на помошнички испит да полагаат мајсторски испит од тој занает во срок од една година од влегувањето во сила на овој закон.

Член 177

Лицата што до денот на влегувањето во сила на овој закон обавувале занает повеќе од 20 години, а се постари од 45 години, ги исполнуваат условите за занаетчиски мајстор и за водење на радња по прописите на овој закон, доколку по мнението на надлежната околинска занаетчиска комора напoлно го совладале тој занает.

Член 178

Лицата што до денот на влегувањето во сила на овој закон обавувале занаетчиска дејност по куќите на начувачи најмалку пет години и тоа свое работење го докажат со веродостојни докази, стекнуваат право за обавување на занаетот по куќите на начувачи и без доказите за стручната спрема пропишани со овој закон.

Член 179

Сојузот на занаетчиските задруги, Занаетчиската комора за Македонија и занаетчиските удружења во градовите на Народна Република Македонија се укинуваат со образувањето на новите занаетчиски комори и ќе отпочнат веднаш со својата ликвидација.

Ликвидацијата ќе ја спроведат ликвидациони комисији именувани од страна на надлежните надзорни државни органи.

Член 180

Имотот на укинатите занаетчиски организации како и нивните права и обврски, ќе припаднат на соодветните новоосновани занаетчиски комори и тоа:

а) имотот правата и обврските на занаетчиските удруженија ќе припадне на соодветните околински занаетчиски комори;

б) имотот правата и обврските на Занаетчиската комора за Македонија и на Сојузот на занаетчиските задруги ќе припадне на Занаетчиската комора на НРМ.

Во случај на спор околу поделбата на овој имот, решение донесува Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство против чие решение може да се изјави жалба до Владата.

Член 181

Имотот на занаетчиските удружења, што е наменет за социјалното осигурување на занаетчиите нема да биде опфатен со оваа ликвидација и истиот се иззема од прописите на претходниот член. Со овој имот до решение од надлежниот државен орган, ќе ракуваат соодветните околински занаетчиски комори под надзор на околинскиот односно градскиот (реонскиот) народен одбор.

Член 182

Имовината, имовинските права и обврски на занаетчиските фондови со карактер на самостојни установи основани од занаетчии со одредена цел, изземајќи ги занаетчиските пензиони фондови, ќе ги превземат оние околински односно градски занаетчиски комори на чие подрачје се наоѓаат овие фондови, ако со други прописи не е инаку одредено.

Член 183

Службениците на Занаетчиската комора за Македонија и на Сојузот на занаетчиските задруги се ставаат на расположение на Занаетчиска комора на НРМ,

а службениците на бившите занаетчиски удружења се ставаат на расположение на соодветните околиски занаетчиски комори.

Член 184

Сите права стекнати по поранешните прописи, остануваат и понатаму во сила, доколку со овој закон не е изрично инаку одредено.

Член 185

Постојните занаетчиски радњи и работилници должни се да поднесат пријава на надлежниот околиски односно градски (реонски) народен одбор за регистрација на радњата во срок што ќе го одреди Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

Сите постојни радњи и работилници се должни својата работа и пословање да го сообразат со прописите на овој закон во срок од шест месеци од влегувањето во сила на овој закон.

Член 186

Поблиски прописи за применување на овој Закон донесува Претседателот на Комитетот за локална индустрија и занаетчиство.

Член 187

Со влегувањето во сила на овој Закон престанува да важи Уредбата за дозволите за оснивање и обавување на занаетчиски радњи број 2430 од 24. III. 1949 година ("Службен весник на Народна Република Македонија" бр. 8 од 4. IV. 1949 година), како и сите други прописи што се во противност со одредбите на овој закон.

Член 188

Овој закон влегува во сила 30 дена по објавувањето во "Службен весник на Народна Република Македонија".

У. бр. 4

Скопје, 6 јануари 1951 година

**ПРЕЗИДИУМ НА НАРОДНОТО СОБРАНИЕ
НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Секретар,

Филип Брајковски, с.р.

Претседател,

Видое Смилевски, с.р.

СОДРЖИНА

Рег. бр.

Страна

18 Закон за занаетчиството — — — — — 33